

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru, Ruška cesta, poštni predal 22. Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22. Ljubljana VII, Zadržni dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za inozemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debelo tiskana beseda stane Din 1.—, Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda Din 1.—, V oglasnem delu stane pečetna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust. Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 57.

Sobota 12. julija 1930.

Leto V.

Ali se bodo znižale svetovne cene?

Zlato in cene.

Inozemskim študentom je predaval v Berlinu prof. dr. Palyi »o mednarodnem problemu zlata«, kar je danes posebno važno, ker znižavanje svetovnega nivoja cen ni nič drugega kakor znižavanje vrednosti zlata. Vznemirjenost zaradi splošnega znižanja cen je zaraditega tako velika, ker je to nenavaden pojav, zakaj od 90 let prejšnjega stoletja smo imeli neprestano naraščanje cen. Padeč vrednosti zlata se more pojaviti mimogrede z ozirom na njega kroženje, ali če se razmerje med produkcijo zlata in povpraševanja po njem izpremeni. Vrednost zlata pa utegne pasti tudi iz konjunkturalnih razlogov, če cene padajo zaradi produkcije blaga, torej ne zaradi zlata. Vzroki današnjega padca cen bodo vidni pač šele čez 20 let; danes moremo vzroke samo domnevati.

Od dveh strani se razpoložljiva množica zlata zahteva. Na eni strani je svetovna potreba po zlatu narasla, ker so skoro vse dežele, ki gospodarsko kaj pomenijo, razen Kitajske, uvedle zlato veljavo ali vsaj veljavo, ki barira na zlatu kot vrednostni enoti. V večini deželah sicer ni zlato krožeče plačilno sredstvo, toda zaloge zlata novčnih bank v teh deželah so bile v primeri s prejšnjimi zalogami znatno povečane. Razen tega je letna produkcija zlata na svetu padla od 26 milijard dinarjev leta 1910 do 1915 na okoli 20 milijard. Profesor meni, da izpremembe v razmerju zlata, to je relativno pomanjšanje količine zlata, kljub temu ne more biti vzrok padanja cen.

Obenem sporedno z zlato vrednostjo se je razvilo po vseh deželah tudi moderno bankarstvo, ki je z dajanjem kreditov povečalo kroženje plačilnih sredstev po deželah (posojila, denar, menice itd.). Ob zmanjšanju produkcije zlata in večji potrebi po zlatu se je pa pojavila po vsem svetu silno povečana produkcija. Z dajanjem kreditov so banke tako povečale kupno silo, da je porabljala proizvedene objekte. Množina zlata torej nima na višino cen nikakšnega vpliva, zakaj blaga ne plačuje nihče z zlatom, nego s kreditom. Sedanje zniževanje svetovnih cen ima torej konjunkturalne vzroke in ne more biti trajen pojav.

Sovjeti in Anglija.

Vprašanje dolgov.

Sovjetski poslanik v Londonu, Sokolnikov, se je z novimi instrukcijami vrnil iz Moskve v London. V Moskvi je zahteval naj bi se v olajšavo angleških trgovskih pogajanj opustila ali vsaj ublažila komunistična propaganda v deželah Velike Britanije. Izgleda pa, da pri tem ni imel dosti uspeha. Dosegel je samo remeduro in preciziranje v vprašanju ruskih predvojnih dolgov Anglije. Dolgovi so se razdelili v tri kategorije: 1. vojni dolgovi za kredite, ki jih je dala britska vlada ruski carski in provizor. vladi Kerenskega za vojne nabave med svetovno vojno; 2. dolgovi angleškemu podanikom za razna posojila in usluge ali kot odškodnino za konfiscirana imetja med revolucijo in 3. predvojne dolgove in posojila ruskim občinam. Sovjetska delegacija je dolgove pod 2 in 3 pripravljena priznati, medtem ko bo za prvo kategorijo stavila protizahteve na odškodnino za izgube, ki so jih alirane vojske s svojo intervencijo prizadale ruskim državljanom.

Mala antanta in podunavska agrarna federacija.

Koristi posameznih držav stopijo v ozadje.

Mala antanta (Čehoslovaška, Jugoslavija in Romunija) je imela te dni v letovišču na Visoki Tatri konferenco svojih treh zunanjih ministrov. Na konferenci so se zedinili glede čehoslovaške-romunske trgovinske pogodbe ter glede smernic organizacije in izvrševanja haaških in pariških dogovorov z ozirom vzhodne reparacije, ki se tičejo teh in še nekaterih držav ob Dunavu in na Balkanu.

Na konferenci je dr. Beneš proslavljal desetletnico obstoja Male antante in poudarjal nje politični pomen. Dr. Marinković je priporočal z ozirom na kmetijsko krizo, da naj se vse male kmetijske in industrijske dežele združijo ter osnujejo skupen carinsko-tehnični organizem. Ni se pa v Strbskem Plesu posrečilo postaviti trden temelj za skupno gospodarsko enotno politiko. Ministri Male antante si nadejajo, da se bo to vprašanje po temeljitem ventiliranju moglo definitivno reševati šele na bodočih konferencah. Cilj temu gospodarskemu koncernu držav Male antante naj bi bil, urediti produkcijo in izmenjavo blaga med njimi, kar bi odgovarjalo naziranju nekaterih politikov, da je predvsem potreba pospeševati regionalne pogodbe, to je, od države do države.

Po konferenci Male antante sta imela še posebno konferenco dr. Marinković in Minorescu v Bukarešti. Na tej konferenci sta ugotovila romunski in jugoslovanski zunanji ministri, da so gospodarski interesi Jugoslavije in Romunije različni od interesov Čehoslovaške in je zaraditega težko ustvariti bazo za skupno gospodarsko politiko. S tem seveda ni rečeno, da Mala antanta nima eksistenčnega pogoja, pač pa se bo morala in mogla uveljavljati kot politični faktor.

Očividni pojav tega dejanskega stana je priprava ustanovitve podunavskega agrarnega bloka. Že do konca julija t. l. utegne biti sklicana v Sinaio v Romuniji konferenca, na kateri bodo zastopane Jugoslavija, Romunija in Madžarska, ki so vse tri pristale na osnivanje agrarnega bloka. Le Madžarska ima še pomisleke zaradi nekaterih spornih vprašanj.

Jugoslovanski zunanji minister dr. Marinković je prepričan, da se te države zedinijo. V glavnem gre za to, da se odpre pot agrarnim pridelkom v inozemstvo, ki jo sedaj ovi-

rajo carinske meje. Namerava se osnovati zveza treh držav, ki bi te produkte izvažala ob skupni organizaciji. Zahtevati pa namerava sinajska konferenca, da industrijske države odpravijo uvozno carino za agrarne produkte. Če industrijske države to store, bo tudi trozveza odpravila uvozno zaščitno carino za industrijske produkte onih držav, ki tej zahtevi ustrezajo.

V to zvezo spada vsekakor tudi agrarna Bolgarija. Pomen take zveze je velik, ker te dežele pridelajo samo koruze toliko, da bi lahko zalagala vso Evropo. Čehoslovaška je pa razvita industrijska in agrarna država, zaraditega se interesi križajo, dočim so navedene štiri države predvsem agrarne.

Pomen Male antante postaja s tem političen. Ob Dolenjem Dunavu in na Balkanu se pa snuje močna agrarna koalicija, ki utegne postati jedro balkanski federaciji. Vemo sicer, da so pri tej politiki merodajni kapitalistični interesi in da se bo socialni standard le morda izboljšal. Vendar vidimo v tem zblizevanju tendenco po pomirjenju Balkana. Iz tega političnega razloga utegne preobrat koristiti splošnemu napredku.

V celotnem načrtu pa vidimo še eno organizatorično napako, v kolikor moremo bistvo posneti po raznih uradnih poročilih. Zdi se nam, da se v teh vprašanjih preveč poudarjajo regionalni interesi in oziri. Izboljšanje gospodarskih problemov za čim širša ozemlja, dežele, države, je potrebno voditi računa o celoti. Ni zadosti, če vprašujemo, kakšen efekt bo imela ta pogodba za posamezne teritorije, marveč je treba predvsem ocenjevati problem s stališča celokupnosti, to je, treba je pogledati, če bo korak koristil splošnosti. Z drugimi besedami: socialno-gospodarski interes se mora prenesti na celoto.

Enako, kakor je problem Panevrope izvedljiv samo takrat, če si postavijo evropske države skupen socialno-gospodarski program, tako je tudi agrarni blok treh ali štirih držav uspešno izvedljiv samo takrat, če se bodo udeležene države, čeprav so medseboj suverene, smatrale kot enoten gospodarski kompleks, ki mora enakomerno deliti vse gospodarske križe in težave, pa tudi koristiti.

Razorožitvena komisija.

Seja vsekakor meseca novembra.

»Daily Herald« poroča iz Londona, da bo predsednik pripravljalne razorožitvene komisije vsekakor sklicati sejo že meseca novembra, če se Italija in Francija zedinita glede mornaričnega vprašanja ali pa ne. Sporazum med Francijo in Italijo se ne sklene tako kmalu. Meseca septembra se bo vršila seja Društva narodov in takrat bo prilika, da se Briand in Grandi osebno pogajata. Vsekakor pa se bodo vršila ta pogajanja ob sodelovanju Macdonalda in Hendersona, ker je angleška delavska vlada jako interesirana na tem, da se v vprašanju pomorske razorožitve doseže viden in praktičen uspeh.

Indija postane dominijon.

Angleška delavska vlada za izboljšanje predlogov uradne komisije.

Angleška delavska vlada meni, da Simonovo poročilo in predlogi, ki toliko razburjajo Indijo, ne morejo biti končna podlaga za ureditev razmer med Anglijo in Indijo. Vlada bo smatrala indijsko konferenco voditeljev strank za avtorizirano zastopstvo obeh dežel. Njih sklepe bo smatrala za dogovor med obema deželama. Vlada je odločena, uesti za Indijo dominijonski statut, ki je cilj indijskega ustavnega razvoja.

Ali si že član »Cankarjeve družbe«? Poskrbi, da bodo tudi Tvoji prijatelji postali naročniki. Za 20 Din dobite štiri lepe knjige.

Druga skupina ameriških izletnikov prispela v Jugoslavijo.

47 izletnikov pod vodstvom Franca Aleša.

Amer. »Prosveta«, glasilo »Slovenske narodne podporne Jednote« poroča da je v petek, dne 27. junija odpotovala iz Chicaga druga skupina izletnikov SNPJ, ki so se 28. junija ukrcali na parnik »Mauretanijska«.

Drugo skupino, v kateri je 47 izletnikov, vodi br. Frank Aleš, član Izletnega odbora in predsednik gospodarskega odseka SNPJ.

V tej skupini so sledeči izletniki:

Frank in Minka Aleš, Chicago, Ill.; Frances Ambro, East Ileana, Mont.; Mary Anžiček, Detroit, Mich.; John Bregar, Indianapolis; John Čemažar, Chicago; Jennie Istenich, Little Falls, N. Y.; Ignac Franko, Sharon, Pa.; Ignac Gerzel in miss Mary Gerzel, North Chicago; Ignac Hainrihar, Chicago; Jennie Horvat, Kenosha, Wis.; Antonia Jančar in miss Josephine Jančar, Milwaukee, Wis.; Anton Jerman, Chicago; Anton Jurca s soprogo, Detroit; Anton Kobe in Edward Kobe, West Pullman, Ill.; Mary Kapušar in miss Eleonore Kapušar, West Allis, Wis.; Ivanka Križnik, Slovan, Pa.; Frank Logar, Eveleth, Minn.; Frank Malovrh, Denver, Colo.; Helena Markon, Neffs, O.; Rozalija Menton, Detroit, Mich.; Mary Pirc, Glencoe, O.; Frances Robsel in miss Julia Robsel, Kenosha, Wis.; Frances Trampuš, Berwyn, Ill.; Anton Tratnik s soprogo, Milwaukee, Wis.; Mary Udovič, Chicago; Ana Urankar, Kenosha, Wis.; Pauline Vogrich, Milwaukee, Wis.; Mary Vrhovnik, Chicago; Anton Zakrajšek in soproga, William Zakrajšek, Edward Zakrajšek in Ernest Zakrajšek (cela družina), Buffalo, N. Y.; John Zaleznik, Milwaukee; Joe Zrimec in Joe Zrimec Jr.; Detroit, Mich.

Kakor smo obveščeni, je prispela ta druga skupina izletnikov v Ljubljano že 6. t. m.

Prisrčno pozdravljeni vsi, ki ste prišli v stari kraj na obisk svojcev.

Grozovita rudniška nesreča v Šleziji.

190 rudarjev mrtvih.

V šlezijem rudniškem revirju Neurode se je dogodila dne 9. t. m. popoldne silna katastrofa, ki je porušila glavni rov. V jami je bilo okoli 200 rudarjev. Mnogo rudarjev je pobila ruševina, druge so zastupili plini (ogljikova kislina). Nezgoda je ena največjih v novejši dobi.

Po kongresu ruske komunistične stranke

Generalna linija komunističnega kongresa v Moskvi.

Po dolgotrajni razpravi o poročilu je Stalin govoril ponovno ter rekel, da pomenita govora Rykova in Tomskija napredek, vendar sta še nezadostna. Stranka pozivlje voditelje desne opozicije, da priznajo, da je med njihovo in strankino linijo velik prepad, ter da vodi njih linija nazaj h kapitalizmu. Ne samo, da to priznajo, tudi boriti se morajo proti desničarskemu gibanju. Nezaupanje proti njim je popolnoma opravičeno. Če ne bo dejanj v tem smislu, bo stranka proti voditeljem vodila najostrejši boj. Resolucija, ki je bila sprejeta, poudarja načelo hitre industrializa-

cije in socializacije dežele ob popolni odpravi kulakov (veleposestnikov) kot razreda. Resolucija opominja dalje centralni odbor, naj ne zaupa hinavskim izjavam Rykova in Tomskega in drugim konservativcem, katere naj — če bi bili neloyalni — izključi iz stranke. Končno poziva resolucija centralni odbor, da naj pobija vse republikansko-nacionalistične tendence, ki ogrožajo zvezo sovjetov.

Zavarovanje nezaposlenih.

Izjava soc. dem. poslanca dr. Leva Winter v praškem parlamentu.

V parlamentarni komisiji čehoslovaškega državnega zbora je predložil soc. dem. minister dr. Czech načrt za obvezno zavarovanje, ki je sedaj v obravnavi. Dr. Winter je o tem predmetu izjavil med drugim naslednje:

»Nezaposlenost ima danes povsem drugačen značaj, kakor ga je imela pred vojno. Takrat je bila individualen, prehodni pojav. Danes ne moremo več govoriti o individualnem pojavu, če je v Nemčiji, Angliji, Rusiji in Zedinjenih državah milijone nezaposlenih delavcev. Ta nezaposlenost pa traja pri stotisočih osebah že nekaj let, tako, da tudi o prehodnem pojavu ne moremo govoriti. Med tem je delavstvo povsod doseglo politično enakopravnost in je postalo mogočen faktor v državi in občini. Politični vpliv delavstva na eni strani in nemožnost dobiti si pridobitno delo, na drugi strani, si je v takem nasprotju, da nezaposlenost danes ni samo moralen in socialen faktor prve vrste. Sega temveč globoko v celotno gospodarstvo. Omejuje konsum tako, da to pomeni veliko izgubo za produkcijo. Nezaposlenost je izredno važen gospodarski faktor. To vse sili javne faktorje, da posvečajo večjo in intenzivnejšo pozornost nezaposlenosti...«

V komisiji so obveznemu zakonu podjetniški zastopniki deloma nasprotni, vendar pa je pričakovati, da se vprašanje reši v modernem zmislu in uvede obvezno zavarovanje za nezaposlene.

Nacijonalistični mob divja v Porenju.

Nacijonalistični ekscesi v evakuiranem Porenju.

Skoraj deset let so držale vojaške čete aliiranih držav zasedeno nemško Poruhrje in Porenje. Sedaj, ko je nemška vlada zadostila vsem zahtevam antante, je pogoj za nadaljno zasedbo odpadel in francoske čete, ki so kot zadnje držale zasedeno tretjo cono, so isto zapustile.

Nemški nacijonalisti so kajpada z onemoglo jezo gledali francoske čete na nemškem ozemlju in so prisegli maščevanje vsem onim Nemcem, ki so bili Francozom prijazni, oziroma so morali iz političnih, trgovskih ali prosto iz družabnih razlogov vzdrževati z njimi stike. In res, komaj so Francozi odšli preko renških mostov, so z druge strani že vdrle v mesta tolpe ekstremnih nemških nacijonalistov na avtomobilih in motornih kolesih in so začeli vdirati v hiše Francozom prijaznih Nemcev, razbijati jim pohištvo, pleniti njih trgovine in jih neusmiljeno pretepati, če so katerega dobili v roke. To se je dogajalo zlasti v Mainz, Wiesbadenu in Frankenthalu. Nemška policija, ki je po odhodu Francozov prevzela varnostno službo, je morala prositi za pomoč iz Kölna in Frankfurta. Izgredi nacijonalistov v osvobojenem Porenju bodo imeli še diplomatske posledice, ker se je nemška vlada pred evakuacijo morala pismeno obvezati, da

se Francozom prijaznim Nemcem, za njih zadržanje med zasedbo, ne sme niti las skriviti. Radi tega so nemški vladi ti dogodki zelo neprijetni in skuša proti njim podzvzeti stroge mere. Med drugim bo predložen tudi zakon o prepovedi nošenja orožja, ki predvideva za prestopke šestmesečno zaporno kazen.

Tudi vsa zmerna nemška javnost obsoja izgreda nacijonalistov, ki se rekrutirajo največ iz Stahlhelmovcev in narodnih socializmov Hitlerjevega kova. Tu in tam jim pomagajo tudi komunisti, da bi povečali zmedo.

Mala antanta za Pan-evropo.

Rumunski politiki predvsem za balkansko unijo.

Na konferenci male antante so govorili tudi o Briandovem načrtu glede problema Pan-evrope. Mala antanta sprejema v načelu evropsko federacijo. Note o tej stvari izroče vlade male antante še ta teden francoski vladi.

Značilno pa je, da se zlasti rumunski politiki Duca, Mitilineu izrekajo predvsem za balkansko unijo ter dostavljajo, da so istotako za evropsko federacijo.

Doma in po svetu.

Izpremembe v šolskem zakonu. Kralj je podpisal nekaj novih določb šolskega zakona. Uvaja se obvezne verski pouk in poučuje ga duhovnik, če je na šoli vsaj 20 učencev dotične veroizpovedi. Veroučitelje nastavlja na predlog cerkvene oblasti banska uprava. Obenem se tudi dovoljuje otrokom osnovnih šol, da so člani raznih verskih organizacij tudi zunaj šol.

Razmerje cen. Delavska zbornica je izračunala, da je danes pri nas vse za 51% dražje kakor je bilo pred vojno (povprečno); v Nemčiji

za 38%, v Avstriji za 32%, na Danskem za 49%, v Franciji za 24%, v Angliji za 37%, v Zedinjenih državah za 40%. Obleka je pri nas dražja za 109%, v Avstriji za 38%, v Nemčiji za 72%, na Poljskem za 69%, v Švediji za 84%, v Švici za 67%, v Kanadi za 97%, v Zedinjenih državah za 61%. — Živila se niso toliko podražila, pač pa drva (119%) in stanovanja (102%). — Ta pregled kaže, da so cene pri nas pretirano visoke ter niso v nobenem zdravem razmerju s svetovnimi cenami.

Izdelan je načrt novega monopol-skega zakona, ki ga monopol-ska uprava predloži zakonodajnim faktorjem. Po odobritvi zakona bodo izdani tudi opravilniki glede službenega razmerja monopol-skih nameščencev. Položaj monopol-skih delavcev in delavk je naravnost obupen. Zato je pričakovati, da bodo novi novi službeni pravilniki upoštevali, da so tudi monopol-ski delavci ljudje, ki hočejo in imajo pravico živeti. Ni izgovora, ker je organizacija monopol-skega delavstva že nešteto-krat intervenirala in ker je monopol

tobaka in drugih predmetov jako rentabilna industrija. Nekaj napredka bo tudi v tem, da bo zakon enoten in da bodo pravilniki enotni za vso državo, kar doslej ni bilo in v resnici nisi vedel, kje bi pričel, da bi dovolj jasno in na pravem mestu opisal mizerijo monopol-skih nameščencev.

Katastrofa parnika »Karagjorgje«. Od ponesrečenih potnikov na parniku »Karagjorgje« je mrtvih došle šest. Vrši se preiskava o vzrokih nesreče. Beograjska poročila pravijo, da je poveljnik italijanskega parnika imel navado, da je jugoslovanske parnike plašil na svojem potu. Tudi v tem slučaju je na ovinku zavil proti parniku, misleč, da se bo utegnil v zadnjem hipu ogniti, pa se mu to ni posrečilo iz kakršnihkoli razlogov. Italijanska družba je poveljnika »Morosini« suspendirala do konca preiskave.

Naša letovišča so za večino prebivalstva predraga. Letovišča in tudi zdravilišča služijo samo bankirjem, veleposestnikom, oziroma akcionarjem ter raznim spekulantom. Delavcem pa le v toliko, v kolikor pridejo v poštev pri potrebi. In vendar bi bili delovni sloji bolj potrebni kopališč in okrevališč, kot pa ljudje, ki celo leto le malo ali nič ne delajo. Marsikateri delavec in tudi državnih uslužbenec bi si rad privoščil vsaj kak teden dni oddiha in dobrega zraka, pa mu to ni mogoče. Cene v letoviščih, zlasti kar se stanovanji tiče, so take, da revež ne upa n. pr. na Bledu niti prenočiti. Pisec teh vrstic je moral za podstrešno sobico z dvema posteljama plačati Din 54.— brez napitnine. Blejska občina pobira poleg silno visoke pristojbine za električno luč ter zdraviliško takso kar petdeset odstotkov na prenočino. Kako bi si tedaj mogel človek v mesečnem zaslužku od 800 do 2000 Din sploh mogel vsaj za kratko vreme dovoliti bivanje na Bledu — ali pa — v katerem drugem letovišču? V drugih državah ne skubijo tujcev v toliki meri, kot pri nas. Seveda ne mislim tukaj na prvovrstne hotele, ki so povsod dragi. Toda iz poročila, ki je bilo podano pred kratkim potom dunajskega radia, je razvidno, da v Avstriji, in sicer v mnogih letoviščih stane postelja od 1 do 1.50 šilinga za noč; torej po naši valuti od 8 do 12 Din. Za 5 šilingov (40 Din), pa se v mnogih slučajih dobi stanovanje in hrano. Takšno ceno bi še tu in tam kdo zmogel — vsaj za krajši čas. Tako pa se sliši večno tarnanje po časopisih, da ni dovolj tujcev. Saj bi bilo domačih tujcev dovolj, če požrešnost ne bi prevladala. Morda bo pa tako rekli: kaj pa je treba delavcem letovišča, če nima denarja, pa naj ostane doma. Takim ljudem lahko odgovorim, da tudi delavci v kulturnih državah poznajo letovišča. Delavske industrije imajo svoje hotele, n. pr. v svetovnoznanim kopališču Ostende v Belgiji, kamor zahajajo v času počitnic kar cele delavske družine. In tako bo gotovo še drugod. Da si pa naši delavci pri takem zaslužku, kot je danes običajen pri nas, ne glede na brezposelnost, ne morejo ničesar odtrgati za gradbo hotelov, je jasno. Kedaj bo v tem oziru boljše?

Drž. uslužbenec.

Avstrijsko delavstvo je preprečilo vladni poizkus podražiti vsakdanji kruh. Dasi je Avstrija pomembna industrijska država, vendar sedanja Schoberjeva vlada vodi eminentno agrarno politiko. Pred par leti so se carine na vsa uvožena živila znatno zvišale. Potem so agrarci še pod vlado prelata Seipla izsilili, da se je meja proti

Ali nabirate člane za Cankarjevo družbo?

Letos bodo še lepše knjige. Vsak čitatelj „Delavske Politike“ naj bo član „Cankarjeve družbe“, ki je naš ponos. S tem pokaže tudi svojo zavednost.

Tone Maček:

Ženin iz Amerike.

Dobro nam je delo, da smo prišli zopet na sveži zrak. Vozili smo se pod celim mestom, čisto do nasprotnega konca, in tako od New Yorka mislo skoraj nič videli. Sicer pa, vrag z njim. Meni je že presedala ta večna vožnja, želel sem si samo miru in počitka. Ko smo se tu malo okrepčali, so nas zopet natovorili v vozove in šlo je naprej nekaj dni in noči, po nepregledni, ravni, mestoma valoviti pokrajini, razmočeni od jesenskega dežja. Videli smo lepe, ravne, asfaltirane ceste, po katerih so švigali avtomobili, in zanikarne, blatne in razvožene kolovoznice, po katerih so mukoma škripali kmečki vozovi. Videli smo lepo urejene farme z zidanimi hišami in napolpodrte, lesene kolibe traperjev, videli smo mesta, v katerih so se asfaltirane ulice križale z blatnimi, kjer so se poleg bahavih nebotčnikov stiskale barake iz surovo tesanih hlodov. Videli smo prekrasne gradiče in vile in žalostne delavske naselbine, razkošne parke in cele pokrajine, oskrnjene in okužene od tovarniške nesnage. To je dežela največjega bogastva in potratnosti in največjega siromaštva in bede. Videli sem, da ni vse tako, kakor sodijo v starem kraju, ali sedaj sem tukaj in s tem moram računati. Sicer je Amerika tudi dežela največjih presenečenj in kdove, kje in kako me sreča čaka. Po večdnevni vožnji smo se končno izmučeni, umazani in neprespani ustavili tukaj v tem kraju. V bližini je precej veliko mesto, ameriškansko pač, ki se kljub svoji velikosti ne more primerjati z ljubkostjo našega Celja. In velike tovarne so tu in rudniki. Tu je že precej veliko Slovencev, ki imajo tudi svojo cenkev. Kjer se naseli več Slovencev skupaj, si najprej oskrbijo cerkev. Duhovnik se

potem vedno lahko dobi, če ni bil že med prvimi na mestu. Jaz sem za »purša« pri nekem Kranjcu, ki dela tu v rudniku in je tudi meni in Bobekovemu pomagal, da sva dobila delo. Prve sihte sem bil strašno neroden in po delu izmučen. Sedaj sem se že malo navadil. Menda bo že šlo. Križ je, ker še nič ne razumem angleški. Moj »boš« je Poljak in ga za silo razumem. Moja gospodinja ima še več »puršov« in pa kopico otrok. Ampak pijejo ti ljudje! Nimaš pojma. Jaz jih kar gledam. Vsak dan izpraznijo najmanj en zaboj steklenic s pivom. Ne vem, če bodo kedaj do česa prišli. Tudi mene hočejo navaditi, a se upiram kolikor morem. Doma sem v vinskem kraju, kjer raste pristna naravna kapljica, a ga nikdar nisem toliko, da bi pamet zgubil, tukaj pa vlivajo ne vem kakšen fabriški strup kakor vodo vase. Meni se to ne dopade. Kljub temu pa hodijo vsako nedeljo v cerkev. Za prvi čas moram biti zadovoljen z vsem, ko pa se malo privadam, si bom pa poiskal drugo stanovanje.

Malo dolgo je izpadlo to moje pismo. Veš, toliko vtisov se mi je nabralo v teh dneh, da jih moram nekemu zaupati. In komu, ako ne Tebi. Spanec me že muči, zato končam za danes. Vsi okrog mene že spijo, medtem ko se jaz pogovarjam s Teboj. Kako mi bo zanaprej šlo, ti bom prihodnjič poročal. Vsak teden, ali vsakega štirimajst dni. Prosil bi pa tudi Tebe, da me razveseliš s skorajšnjim pismom. Pa dolgo mora biti. Piši mi vse, kako je pri vas, pri sosedovih, v tovarni, v Rečici. H koncu pa voščim vsem vesele božične praznike in pozdravljam še enkrat mater in vse znance, Tebe pa poljubljaj prav tesno in vroče na Tvoje rdeče ustnice, in ostajam večno ljubeč Te Tvoj Tone.

Naslov: Workman Ave. 235. Pueblo, Col., U. S. A.

Tilka je kar požirala z očmi Tonetovo pismo. Sedela je na postelji in tiho čitala sama zase. Prsi so se ji tresle in v sencih ji je šumelo od razburjenja. Ko je končala, so ji padle roke v naročje in s srečnim smehljajem je zastrela predse in je popolnoma pazabila na vso okolico. Mati je sedela pri peči in se pozorno zazrla v njen obraz, kakor da hoče s črt njenega lica razbrati, kaj stoji v pismu.

»Daj no, prečitaj na glas. Jaz bi tudi rada vedela, kaj piše!«

Tilka se je zavedla, skočila je k materi in jo vsa srečna objela. Potem pa je zaplesala sredi sobe na peti, mahaje s pismom nad glavo, sedla nato k mizi, privila luč in se pripravila čitati na glas.

»Povečerjala bi prej.«
»Nisem nič lačna.«
»Bom pa postavila nazaj v peč. Se je čisto ohladilo.«

Tilka je čitala počasi, povdarja joč vsako važnejšo besedo in še jo je mati tu in tam prekinjala:

»Kako? Kako? Nisem razumela.«
In Tilka je ponovila in ji pojasnila. Včasih si pa kako besedo obe nista znali raztolmačiti. Na primer »boš«, kaj je neki to. Sklenili sta vprašati ob prvi priliki Nandeta. On bo gotovo vedel.

Pa kako imenitno piše. Kdo bi si mislil. Kakor bi gospod župnik govoril. Kar nekako učeno zastavlja besede. Se mu že pozna, da je med svetom. Pa še med Slovenci je tam. In delo je takoj dobil. Gotovo dobro zasluži. Tilka je bila vsa ponosna, da ima takega fanta. Še enkrat je prečitala pismo predno sta šli spat. In še dolgo sta se v posteljah pogovarjali podrobno o vsem, kar sta zvedeli.

Za Božič je prišel Nande na počitnice. Tilka je že prej naročila, naj ga takoj pošljejo k nji. Vsa srečna in ponosna je takoj pokazala obe karti in pismo. Tudi on je z zanimanjem prečital.

»Ti, povej no, kaj je to »boš«? To je gotovo po ameriškansko?«

V Celju je v hiši, kjer je stanoval Nande, stanoval tudi neki strojnik iz cinkarne. Ta je imel v Ameriki brata, ki mu je včasih poslal po par izvodov »Proletarca«. Posodil jih je tudi Nandetu, ki se za list zanimal. Iz njega se je dijak nekoliko poučil v delavskih razmerah tam preko in se seznanil z različnimi ameriškanskimi izrazi.

»Boš je toliko, kakor paznik, preddelavec, ali kakor pravijo v Trbovljah, štajger.«

(Dalje prihodnjič.)

Poljski za uvoz svinj zaprla. Takoj nato je bil sprejet zakon, ki določa kmetovalcem premije za pitane prašice. Sedaj pa zahtevajo avstrijski gruntarji, med temi so pa mnogi veleposestniki, da jim mora država dati premije tudi za vsak posejan hektar žitnega polja. V svrhu, da bi se dobila sredstva, so agrarci predlagali, naj bi se uvedla posebna naklada na moko v iznosu 15 grošev ali Din 1.20 na kilogram. Proti temu predlogu so nastopile vse delavske korporacije, uprle so se pa tudi pekarnice, ki bi sicer morale razliko prevesti na konsumenta, kar bi brez dvoma izzvalo hude borbe. Treznejši elementi v meščanskih krogih so to dalekosežnost uvideli in so v zadnjem trenutku prišli z novim davčnim načrtom: naklado na moko se opusti, zato pa se obdavči sladkor z 20 groši po kilogramu. Nadalje se poviša poslovni davek od 2 na 2.2 odstotka in končno bi se povisalo užitinski davek na pivo za 4 groše pri litru. Vse to skupaj bi vrglo letno 80 milijonov šilingov (640 mil. Din). Seveda so tudi davki, ki zadenejo ubogo ljudstvo, vendar pa ne tako kot davek na kruh, za katerega potrošijo reveži več kot bogatini, ki jedo več mesa. Avstrijski primer nam zopet jasno kaže, kakšnega pomena so delavske organizacije, kjer so močne.

Potovanje državnih krmilarjev. Avstrijski kancler dr. Schober je obiskal Budimpešto in obišče še Prago in Varšavo. Morda pozneje Beograd. Bolgarski ministrski predsednik Ljapčev je bil v Pragi, obiskal je pa tudi v Budimpešti regenta Horthyja in predsednika vlade Bethlena ter zunanjega ministra Valka. Ljapčev je povedal v Budimpešti, da še ne ve, ali se bo Bolgarija priključila agrarnemu bloku Jugoslavije, Romunije in Madžarske aline, dasi tudi Bolgarijo tare agrarne krize.

Plebiscit v saarskem ozemlju. — Saarskega ozemlja tuje francoske čete še niso zapustile. Francozi bi radi pridržali nekaj premožnikov in so se pogajali z Nemčijo. Pogajanja so se prekinila. Za to ozemlje je po mirovni pogodbi določen plebiscit leta 1935. Gospodarski krogi v tem ozemlju pa žele, naj se plebiscit vrši že leta 1931. Francija zahteva za odkup saarskih premožnikov 250 milijonov frankov.

Francija ne mara zveze z Rusijo. Glasilo francoskega zunanjega ministrstva »Temps« se bavi obširno s Stalinovim govorom na komunističnem kongresu. Stalinov govor slika kot demagogijo. — Socijalistični »Populaire« tudi svari in opominja k previdnosti pri svari poročila. V »Populaire« trdi Leon Blum, da se socialne razmere v Rusiji niso mogle izboljšati, ker, dasi so se za služki povečali, je vendar tudi draginja silno narasla. List trdi končno, kar smo že mi pisali, da iz poročil z ene in druge strani, ne moremo dobiti jasne slike. — Zdi se nam, da Rusija greši, ker ne dovoljuje jasnih poročil in svobodne kritike.

Poljski kmetje proti davčnim oblastem. Iz Varšave poročajo, da je prišlo v vasi Dembrina do krvavih nemirov, ker se kmetje branijo pred eksekucijami. Davčni uradnik je nekoga posestnika ustrelil, kar je imelo za posledico hude nemire tudi v sosednjih vaseh. Na sejmu zbrani kmetje so jurišali poslopje policijskega poveljstva v Prascynscu. Med prebivalstvom omenjenega mesteca je nastala prava panika; mahoma so bili vsi javni lokali in trgovine, kakor tudi privatne hiše. Proti upornim kmetom so poslali eskadron ulancev, ki so atakirali množice ter jo razgnali.

Šestnajsti ruski komunistični kongres v Moskvi se je vršil povsem tajno. Na kongres niso bili pripuščeni ne domači ne tuji časniški poročevalci. Poročilo o kongresu je izdelal za liste informacijski biro stranke. Svoje poročilo je Stalin prednašal deset ur. Po poročilu Stalinovom so predlagale leningrajske organizacije zaupnico in zahvalo Stalinu za njegove zasluge za okrepitev proletarske diktature. Stalin je pa tudi priznal v svojem obširnem poročilu, da se mu je zavrtilo v glavi pred par meseci, ko je nastal odpor proti prisilni kolektivizaciji zemlje. Takrat je grozila kmetiška vstaja in desna opozicija je dvigala svojo glavo. Obe nevarnosti pa je Stalin izbegnil z izpremembo taktike. — Kljub vsemu temu nam ostane Rusija še nerešen problem, ker nam razmere niso znane.

Nezaposleni v Zedinjenih državah. Amerikanske vlade posameznih Zedinjenih državah so ugotovile, da je v celi državi le 3 odstotke nezaposlenih. Delovna komisarka v New Yorku, Miss Perkins, je protestirala proti napačnemu poročilu. Perkinsova pravi, da je najmanj 13 odstotkov delavcev nezaposlenih, kar znaša nedvomno na 5 milijonov nezaposlenih delavcev. Enako trdi predsednik ameriške strokovne zveze, Viljem Green, da je sedaj nezaposlenih okoli 20 odstotkov strokovno organiziranih članov. Izboljšanje zaposlenosti je pričakovati šele proti jeseni.

Gospodarska kriza v ameriških Zedinjenih državah. National Citybanka v New Yorku je sestavila za 300 družb zaključno poročilo za prvo četrtletje 1930 ter ugotovila, da se je dobiček teh družb v primeri z lanskim letom znižal od 438 na 344 milijonov dolarjev, to je za 21 odstotkov. Posebno so prizadete avtomobilska, premožarska, kovinska, tobakna in papirna industrija. Kriza se bo še povečala, ker so Zedinjene države še zvišale carino za tuje izdelke. Proti temu zvišanju carine se pričujejo evropske države in Italija že uvaja bojkotno carino proti ameriški industriji. Očividno je to pričetek carinske vojne med Ameriko in Evropo, kar utegne ugodno vplivati na zblizanje evropskih držav. Na drugi strani pa utegne ta carinska borba napetost povečati, če bodo kapitalisti tirali stvar dalje.

Conan Doyle, pisatelj Sherlock Holmesa umrl. Dne 7. t. m. je v Londonu umrl v 71. letu starosti Artur Conan Doyle. Doyle je študiral zdravilstvo, ki se mu je pa slabo obneslo. Zato se je lotil pisateljavanja. Njegovi detektivski romani, kakor Sherlock Holmes, so dolgo časa bili priljubljeno čtivo. Mož je tudi precej potoval; bil je na lovu v arktičnih pokrajinah, obiskal je zahodno obrežje Afrike. Med bursko vojno je bil v južni Afriki vojaški zdravnik. Njegova posebnost je bila, da si je svoje romane večinoma zamislil na podlagi najenostavnejših malenkostih.

V vojni pogrešani. Med najbolj žalostne pojave svetovne vojne spada veliko število v vojni pogrešanih. V imeniku pogrešanih, ki so ga sestavili po vojni, jih naštevajo 85.000, o katerih ne bodo njih svojci nikdar zvedeli, kakšna je bila ali je njih usoda. Sedaj poizkuša angleška zveza bivših vojni ujetnikov čim podrobneje ugotoviti usodo teh vojni žrtev. Francija pogreša 48.000 oseb, Anglija 8000, Italija 5000, Nemčija 24.000. V drugih državah pa število pogrešanih ni ugotovljeno. Nedvomno se pa nahaja še v Rusiji več desetisoč vojni ujetnikov, razkropljenih po Sibiriji, ki pa se ne morejo vrniti in tudi ne dobiti pisemne zveze s svojo domovino.

Če se pridejo bogati Amerikanci v siromašno Evropo kopat. V hotelu »Imperial« v Karlovih Varih na Češkem, se je te dni izvršila nenavadna tatvina. Tat je namreč splezal po zidu v tujsko sobo ter okradel Amerikanko Caro Hyman iz Chicaga. Med drugim ji je izmaknil ovratno biserico z 91 pravimi biseri v vrednosti 100.000 dolarjev (5.6 milijonov Din). Nadalje prstan iz platina in še mnogo drugih draguljev. Tat pa očividno s tem še ni bil zadovoljen, ker je hotel s svojim obiskom počastiti tudi nekoga dunajskega grofa, ki pa je pravočasno klical po pomoč in s tem drznega plezalca pregnal. Delavcem se v kopališčih kaj takega nikoli ne more pripetiti!

New York šteje po zadnjem štetju 6.958.792 prebivalcev. V desetih letih je naraslo prebivalstvo za 1 milijon 378.744 oseb. New York je torej precej velika vas, ki šteje več prebivalcev, kakor polovica naše države.

Nočna kopališča na Dunaju. Da se ustreže številnim kopalcem, ki radi svoje zaposlitve v tej vročini ne morejo posecati čez dan kopališča, je dunajska mestna občina zgradila na Kongresnem trgu v Otakringu ve-

40letnica Konzumnega društva v Mariboru.

Veličastna manifestacija zadržne ideje.

Mariborsko delavstvo je proslavilo v soboto, dne 5. t. m. 40 letnico obstoja Delavskega konzumnega društva, sedaj podružnico Konzumnega društva za Slovenijo. Istočasno s to proslavo se je vršila tudi proslava mednarodnega zadržnega dne.

Prireditve se je vršila na vrtu »Ljudskega doma« ob ogromni udeležbi zadržnikov; posebno številčno zastopane so bile žene. Delavske zadruge in organizacije izven Maribora so poslale svoje delegate, med drugimi tudi Delavsko konzumno društvo v Nemški Avstriji, katerega je zastopal zadržnik Bichl iz Leobna.

Pred otvoritvijo zadržnega zborovanja je zaigrala godba železniških delavcev in uslužbencev pod vodstvom kapelnika g. Schönherrja. Združeni pevski zbori pa so zapeli pevski pozdrav in zadržno himno. Predsednik slavnostnega zborovanja, Petejan, je nato otvoril zborovanje in po kratkem pozdravnem nagovoru podal besedo posameznim delegatom. Kot prvi je govoril delegat zadržar Bichl, ki je v lepem nagovoru čestital mariborskim zadržarjem, ki so znali s požrtvovalnim delom obdržati svoje konzumno društvo skozi dolgo dobo 40let, za kar gre posebna zasluga raznim, še živim pionirjem zadržnega gibanja.

Za »Zvezo gospodarskih organizacij Jugoslavije« je sporočil po zdrave zadr. Cvetko Kristan, za Strokovno komisijo v Ljubljani, Mikec, za centralo »Svobode« Moreti, za Delavsko zbornico Kopač, razen tu naštetih sta pozdravila zborovanje Slatinek kot zastopnik podružnice Kodesa v Sv. Lovrencu in Rozman iz Ptuja. Navzoči pa so tudi bili številni delegati mariborskih zadrž in organizacij. Nekateri zadruge so svojo odsotnost opravičile, med drugimi: Velenakupna zadruga konzumnih društev v Avstriji, katere

delegat, Adolf Pohl, je bil nenadno zadržan in pa celovško delavsko konzumno društvo »Einigkeit«.

Kot glavna govornika sta nastopila stari zadržnik Viljem Močnik in pa Viktor Grčar, ki sta očrtala razvoj Delavske konzumne zadruge v Mariboru v preteklih 40. letih. Iz njihovih izjavanj je bilo posneti, da je bila ta doba, doba težkih bojev za obstanek; z nasprotniki delavskega zadržništva, izmed katerih je bil eden najhujših — delavska nezavednost, mlačnost, nerazumevanje, zasledovanje egoističnih ciljev, pohlep za čim večjimi dividendami, kakor da bi bila zadruga sama sebi namen. Vselej, kadar je v teh 40 letih malodušnost dosegla svoj višek, je vodstvo zadruge, oprto na dobre zaupnike, znalo prebroditi krizo in ko ni šlo drugače, pa na ta način, da se je samostojna konzumna zadruga priklopila avstrijskemu delavskemu zadržnemu gibanju. Tudi tukaj se je izkazalo večno veljavno pravilo delavskega zadržništva in delavskega gibanja sploh, da kar eden sam ne zmore, zmore delavska skupnost in solidarnost. Danes je pred 40 leti ustanovljeni delavski konzum podružnica Konzumnega društva za Slovenijo in po novem razdelitvenem načrtu, osrče konzumnih prodajalnih mariborskega okrožja.

Z lepimi besedami je na to predsednik zborovanja, z. Petejan, zaključil manifestacijo, s pozivom na vztrajno delo v bodočnosti, na čim agilnejšo agitacijo za razširjenje delavske zadržne ideje v vrstah mariborskega proletarijata.

Nato je sledila prosta zabava, s sodelovanjem železničarske godbe in delavskih pevskih zborov, ki so se radevolje odzvali povabilu na sodelovanje ob priliki proslave tega zgodovinskega dne mariborskega delavskega zadržništva.

liko javno kopališče na prostem, ki je otvorjeno do 11. ure ponoči. Ima velik plavalni bazen za 2000 kopalcev, zgradbo s 1000 kabinami, bazen za neplavalce, velik športni prostor

in park za izprehajanje in zabavo. Ker je to kopališče vsak večer prenapolnjeno, se bo te dni otvorilo drugo tako nočno kopališče na Hohe Warte.

Naročniki, pozor!

Večkrat se zgodi, da naročniki ne prejemo našega lista točno ali da jim celo posamezna številka izostane. Krivda nerednega dostavljanja je lahko na pošti ali pa tudi v netočnem naslovu.

Da te nedostatke odpravimo, ne da bi prizadetim naročnikom bilo

plačati poštnino, prosimo, da si vsak naročnik izreže spodnjo tiskovino in jo naj v slučaju, če bi katerokrat ne sprejel kakšne številke, razločno izpolnjeno odda brez znamke na pošto, nakar mu bo naša uprava manjkajoči izvod poslala.

Izreži!

Reklamacija.

Sporočam, da nisem prejel »DELAVSKE POLITIKE« št. _____ z dne _____ 193_____

Moj naslov se pravilno glasi:

Ime _____

Kraj _____

Pošta _____

Naročnina je plačana do _____

PIŠI RAZLOČNO!

Podpis.

ČITAJTE „DELAVSKO POLITIKO“

NAROČA SE
MARIBOR
POŠTNI PREDAL 22

150.000 izletnikov v enem dnevu. Dunajski kolodvori komaj zmagujejo velikanski naval občinstva na vlake, na katerih hočejo ubežati mestni vročini, da si poiščejo hladila in počitka v bližnjih in daljnjih letoviščih lepe Avstrije. Pretečeno soboto do nedelje zjutraj ni nič manj ko 150 tisoč Dunajčanov zapustilo z vlaki mesto. Večidel od njih se je v nedeljo zvečer zopet vrnil, veliko jih pa ostane za manj ali več dni na deželi. To stavi na železniško upravo in njene uslužbence velike tehnične naloge in požrtvovalnost, če se računata, da je v eni sami noči moralo biti 3000 vagonov pripravljenih za promet.

Strela povzročila velik požar tovarne. V Pardubicah na Češkem je v tamošnji rafineriji, in sicer v čistilni z 20.000 litri špirta, udarila strela. Špirit se je vžgal in razlil po dvorišču. V hipu je bila vsa tovarna v plamenih. Ogenj je posegel tudi na sosednjo rafinerijo Wertheimer. V bližini se nahaja tudi rafinerija petroleja. Gasilci in vojaštvo si prizadevata požar omejiti.

Strela je ubila 150 ovac. V okolici Leride v Španiji je strela udarila v neko tesno strnjeno ovčjo čredo in je ubila 150 ovac.

Žival se naj omami, predno se jo zakolje.

V turinškem deželnem zboru je bil te dni predložen zakonski osnutek, glasom katerega se v bodoče ne bo več smelo živali klati, predno se jih ne bo omamilo. Ta predlog je izšel iz vrst živinozdravnikov, oziroma društva za varstvo živali, ki povdarja, da pomeni metoda klanja trpinčenje živali.

Maribor.

Turistični izlet graškega društva »Kinderfreunde«, ki bi imelo priti v soboto, dne 12. t. m. v Maribor, odkoder je nameravalo velik izlet na Pohorje in Kozjak, je mariborska mestna policija prepovedala.

Nezgode. Dne 9. t. m. popoldne je padel pri kamnolomu v Limbušu 28 letni pri Okrajnem cestnem odboru zaposleni delavec Jurij Godec kakih 5 metrov globoko na tla in zadobil notranje poškodbe in rane na križu. Rešilni oddelek ga je prepeljal v bolnico v Maribor. — Isti popoldne je 45 letni na Cesti na Brezje stanujoči pismo- noša Avgust Hrastnik na Pobrežju dostavljal pisma. Ko je stopil pred gostilno »Balon« na cesti, je pridrvel v istem hipu vo- zač z motornim kolesom in je podrl pismo- nošo na tla ter ga povozil. Pismo- noša, ka- teri je pri tem zadobil težke poškodbe na podkolenu desne noge, je rešilni oddelek prepeljal v bolnico.

Glasbeno društvo železničar. delavcev in uslužbencev v Mariboru proslavlja dne 2. in 3. avgusta 1930 svojo petletnico obstoja društva. Dne 2. avg. se bo vršila ob 20. uri akademija v dvorani »Union« (Götz), pri kateri nastopijo tudi delav. pev- ska društva (skupni zbor). Drugi dan, dne 3. avgusta, se pa vrši veli-

ka ljudska veselica v Radvanju, go- stilna Anderle. — Odbor.

Zalog.

Končne določbe občinskega proračuna. — Zavrtnjena pritožba vevške papirnice.

1. Prošnji županstva z dne 15. januarja 1930. št. 3503/29, da bi se občina popolnoma oprostila od prispevka v kmetijski sklad, ni bilo ugodeno, pač pa ga je ban znižal od 10 odst. na 5 odst. ter uradoma vstavil v proračun vsoto Din 12.272.— Zato so se morale uradoma določiti zvišane obč. do- klade k direktnim davkom na 85 odst.

2. V okviru šolskega proračuna za šolo v Zalogu je odobrena postavka v znesku Din 7812.— kot 30 odstotni pribitek k skup- nim stvarnim šolskim potrebščinam.

Za to potrebščino pa ni dana osnova v zakonu in se more izločiti iz šolskega pra- računa. — Teža banska uprava ni storila, toda občini je bilo naročeno, da izplača v okviru tega proračuna krajnemu šolskemu odboru v Zalogu le znesek Din 26.040.— za stvarne šolske potrebščine, znesek Din 7812.— pa naj porabi občina za stanarino učiteljestvu.

3. Obč. takse naj se v prihodnj. izločijo iz obč. proračuna in se obravnavajo posebej.

Glede teh taks je bila občina opozor- jena na tukajšnji odlok z dne 2. aprila 1930, št. 6163/1, točka 3, v zadevi ugotovljenih nedostatkov pri reviziji občinskega gospo- darstva. (Glej »Delavska Politika« št. 44, 45, 47 itd. 1930)

4. V ostalem pa je bil proračun v zmislu sklepa občinskega odbora v seji dne 22. decembra 1929 odobren.

Po uradni izpolnitvi proračuna in zvišanju doklad k direktnim davkom znaša pričakovani prebitek Din 610.48.

O pravočasno vloženi pritožbi Zdrže- nih papirnic d. d. Ljubljana, z dne 9. janua- rja 1930 zoper proračun, je ban odločil tako:

Pritožba se zavrača kot neosnovana iz teh-le razlogov:

Pritožba je poglavitno naperjena proti dvema postavkama potrebščin: prvič proti izdatku 60.000 Din za nakup zemljišča in drugič zoper izdatek v znesku 200.000 Din za zgradbo občinskega doma. Razmotrivši dejanski stan po ugotovitvi na mestu sa- mem povodom uradne revizije obč. gospo- darstva in po predloženem poročilu se je banska uprava uverila, da niti prvo niti drugo ni in ne more biti v škodo občini.

1. Z nakupom zemljišča občina le pomnoži svojo osnovno imovino glede na narašča- jočo ceno zemljišč, tudi če se ne porabi za blagovno skladišče. — Ako se pa porabi v ta namen, bo občina itak storila le to, kar

se bo zahtevalo od nje. 2. Zgradba občinskega doma je že od prejšnjih let sklenjena stvar. Nesporno je, da je dana potreba za lasten obč. dom, ki ga bo zahteval novi občinski zakon.

Ne uvidim potrebe, da bi se plačilo zneskov po 60.000 in 200.000 Din porazdeli- lo na več let, že zato ne, ker bo morala občina od l. 1931 nadalje plačevati znatne anuitete od dolga za prizidek k šolskemu posloju. Zoper ta odlok ni pritožbe v upravnem postopanju.

Radio.

Nekaj o italijanskem radiu. Se pred nekaj leti niso kazali Italijani skoraj nika- kega zanimanja za radio. Nenadoma pa se je bil izvršil preokret. V preteklem letu je narastel namreč uvoz radio-aparatur na 4- kratno množino prejšnjih let. Leta 1924 se je zgradila v Rimu prva italijanska radio- oddajna postaja. Vendar je znašala njena oddajna energija samo 1,5 kw. Njeno od- dajanje ni imelo prevelikega uspeha. Kljub temu je Unione Radiofonia Italiana zgra- dila leta 1925 v Milanu oddajno postajo, le- ta 1928 pa novo postajo v Rimu. A zopet radiofonija nikakor ni napredovala. Prva znamenitejša oddajna postaja je bila mi- lanska. Njena energija je znašala 7 kw, kar je bilo vsekakor znak precejšnjega napred- ka. Nekaj časa nato so zgradili tudi v Tu- rinu novo postajo s 7 kw. Da pa si zasi- gura vpliv in vodstvo tudi v radiofoniji, je odredil Mussolini ustanovitev »Ente Ita- liano Audizioni Radiofoniche« (E. I. A. R.), družbo, katere predsednik je vsakokratni glavni tajnik fašistične stranke, E. I. A. R. je sklenila, da čimprej doseže tisto stop- njo radiofonije, kot jo ima ostala Evropa in zgradnja rimske oddajne postaje s 50 kw je velikanski korak k realizaciji te namere. Saj je sedaj rimska postaja najmočnejša v Evropi. Italijani pa hočejo z radiom priti tudi do svojih kolonij, zato bodo zgradili v okolici Rima oddajno postajo na kratke valove z energijo 15 kw. V načrtu imajo Italijani zgraditev postaje v Trstu. Pravi- jo, da bosta dve izmed teh treh postaj de- lovali že letos. Dvoma ni, da bodo poizku- sili Italijani baš s tržaško postajo paral- zirati oddajanje naše postaje.

MAGGI jeva
goveja juha

vam prihrani denar, čas in delo.

Razpečava v kraljevini Jugoslaviji
Fran Ks. Lešnik, Maribor, Cankarjeva ul. 26.

Knjigoveznico

Ljudske tiskarne v Mariboru toplo priporočamo vsakomur!

Veže trgovske knjige, revije, knjige za zasebnike, knjige itd. po zmerni ceni in v lepi ter so idni izpel'avi!

Maribor, Sodna ulica 20

Veletrgovina igrač in galanterije

F. König, Celje

USTANOVLJENO LETA 1885

Velika izbira otroških vozičkov, usnjenih izdelkov, kovčegov, ročnih torbic, gramofonov, radio materijal i. t. d. po najnižjih cenah.

Reklamacija.

Brez
znamke.

Uprava

„Delavske Politike“

Maribor
poštni predal 22

Pristopajte k

**ŠTAJERSKI
HRANILNICI IN
POSOJILNICI**

Delež po D. 100-
Člane sprejema
začasno Ljudska
tiskarna, Sodna
ulica št. 20

V tovarn. zalogi perila boste v izbiri

3000 srajc

gotovo našli nekaj po Vašem okusu in to po izredno nizkih cenah! Moške obleke po Din 290.—, 320.—, 340.— itd. Specialna zaloga samoveznic od 6 Din dalje.

J. Karničnik, Maribor, Glavni trg 11

Razpis.

Županstvo občine Senovo pri Rajhenburgu razpisuje službo občinskega tajnika. Prosilci morajo imeti predpisano kvalifikacijo ter naj pošljejo svoje ponudbe z zahtevo prejmkov do 20. julija 1930 županstvu občine Senovo pri Rajhenburgu. Nastop službe takoj.

SENOVO, 8. julija 1930.

Mirt Alojz, župan

„Mariborska plovba“ družba z o. z. v Mariboru

Vozni red

Motorni brod »Maribor« za vožnjo iz Maribora do Mariborskega otoka in nazaj:

Odhod: Iz Maribora od 9. ure do 20. ure vsako uro, in sicer ob: 9., 10., 11. uri itd.

Odhod: Iz Mariborskega otoka od 9.30 do 20.30 ure vsako uro, in sicer ob: 9.30, 10.30, 11.30 uri itd.

Vozne cene:

Za odrasle: v obe smeri Din 10.—
v eno smer Din 6.—

Za otroke: do 4. leta prosto.
do 12. leta Din 3.— v eno smer.

NAČELSTVO.